

Monumentnummer*: 516445

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 5 maart 2001
Kadaster deel/nr: 82739/76

*Monumentnaam***

sierhek Wilhelminaboom

*Woonplaats**

Leeuwarden

*Gemeente**

Leeuwarden

*Provincie**

Friesland

Locatiennaam

Leeuwarden

Locatieomschrijving

Op het plein in de Binnenstad, TO Raadhuisplein 25

*Kadastrale gemeente**

Leeuwarden

*Sectie**

C

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

2659

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

Midden op het Raadhuisplein is in 1898 een linde geplant, die voorzien werd van een ruim cirkelvormig smeedijzeren hek. Op het piëdestal van de poort staat onder het leeuwenmasker de tekst : Ter Herinnering aan de Troonsbestijging van H.M. Koningin Wilhelmina, der Gemeente aangeboden door de Vereeniging "voor Vaderland en Oranje", 31 augustus 1898. Hendrik Kramer heeft het hek ontworpen, waarschijnlijk geassisteerd door de heraldicus Tiete van der Laars, die als tekenaar op zijn bureau werkte. De firma J. Kroes en Zn. uit Leeuwarden voerde het smeedwerk uit. Het sierhek rond de Wilhelminaboom is een kenmerkend voorbeeld van een gedenkteken van rond de vorige eeuwwisseling. Het past in de grote reeks soortgelijke monumenten, die ter gelegenheid van de kroning van koningin Wilhelmina werden opgericht. In architectuurhistorisch opzicht is er sprake van een monument op de grens van de neo-rennaissance en de Art Nouveau.

Omschrijving

Cirkelvormig hekwerk met een boom in het middelpunt, dat tweemaal onderbroken is door deuren en eenmaal door een poort. Het opgaand werk bestaat uit stijlen, waarbij de tussenruimte is gevuld door gestileerde takken met v-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vormig geplaatste bladeren. Daarboven bevindt zich een gedeeltelijk geopende ring waarbinnen een kruis met op het snijpunt rozetten. De pieken bovenop bestaan uit gesmede bladeren. De poort en de deuren zijn georiënteerd op belangrijke plaatsen: de poort naar het Hofplein, de deuren naar respectievelijk het Herenwaltje en de Weerd. De poort heeft een hardstenen piëdestal op halfcirkelvormige grondslag met een gecontourneerde bovenrand, die voorzien is van een frijnslag. De piëdestal draagt bovengenoemde inscriptie en daarboven een leeuwenmasker, dat gedacht was als waterspuwer, maar nooit als zodanig in gebruik genomen is. Het hekwerk daarboven zwenkt met de onderbouw mee en draagt op de middenstijl de rijksappel. Boven de poort bevindt zich een uit oranjetakken gevlochten haag met oranjebloesems en oranjeappels, die gedragen wordt door hellebaarden, die geplaatst zijn op een hardstenen piëdestal. In de oranjetakken lijkt een W gevlochten, die de kroon draagt, waarvoor een groot naamcijfer W geplaatst was, dat thans verdwenen is. De deuren dragen respectievelijk een rijkszwaard (aan de zijde van de Weerd), omgeven door oranjetakken, waarbinnen een W gevlochten is en een scepter (aan de zijde van het Herenwaltje), waarmee alle kroningsattributen in het hek aanwezig zijn. De vier hellebaarden, die de poort flankeren zijn voorzien van heraldieke punten met afwaaiende linten. Bloemen, bladeren en vruchten zijn afzonderlijk gesmeed en vertonen de voor de Jugendstil kenmerkende zweepslagen. De hoofdstijlen van de poort en de deuren worden geschraagd door draken, die naar elkaar toegewend op het hek liggen. Het grote hekwerk is in rijtuiggroen geschilderd, de kroningsattributen kregen heraldische kleuren. De appels werden oranje en de bloesems wit met rood aangestipte meeldraden.

Waardering

Hekwerk van algemeen architectuurhistorisch, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang vanwege:

- de kwaliteit van het smeedwerk;
- het iconografisch program ter gelegenheid van een historische gebeurtenis;
- de ligging op het Raadhuisplein ten opzichte van het Stadhuis en het voormalig Stadhoudelijk Hof.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Gedenkteken(D)

Functie

Gedenkteken(D6)